

कानिधर्मकार्याणीत्यपेक्षायामाह पितेति निर्गुणानां भक्त्यादिहीनानां पित्रादयो यथोक्तसेवाफलं दातुं न प्रभवन्ति ये तु भक्तास्ते पित्रादिसेवाफलं प्राप्नुवन्त्येवेत्यर्थः ॥ १ ॥ लाभं लाभहेतुं जिता इन्द्रियार्थायैस्ते शब्दादिविषयजयिनः ॥ २ ॥ ३ ॥ पारिवर्हैः रथाश्वकवचादिभिः अनुद्यन्तं आयुधमप्रेरयन्तं उदयहीनं वा ॥ ४ ॥ अतिक्रमेत् जयेत् ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ दिष्टांतो मृत्युः ॥ ८ ॥ स्निग्धैर्मात्रादिभिः क्रियमाणानि अभ्यंगादीनि नायुरिति परप्राणैः प्राणान्नपोषयेत् ॥ ९ ॥ गृहस्थानामिति विनाशं बंधश्च यद्वा विपक्षोपरमात्मा पुरःसपक्षो भूत्वा हिरण्यमयः शकुनिर्ब्रह्मनाम द्वासुपर्णा इत्यादिश्रुतिषु परमात्मनि पक्षिवाचिशब्दप्रयोगदर्शनात् तेन इत्थं भावेन तृतीया परमात्मभावेन शं परमानंदमभिकांक्षतामित्यर्थः पुलिनेषु पुलिनवत्सु तीर्थेषु निधनं मरणं श्रेयः क्रियावतां तीर्थवात्स्युचितकर्मवतां तथा च स्मृतिः यस्य हस्तौ च

पराशर उवाच पिता सखा योगुरवस्त्रियश्च न निर्गुणानां प्रभवन्ति लोके ॥ अनन्यभक्ताः प्रियवादिनश्च हिताश्च वश्याश्च तथैव राजन् ॥ १ ॥ पिता परं दैवतं मानवानां मातुर्विशिष्टं पितरं वदन्ति ॥ ज्ञानस्य लाभं परमं वदन्ति जितेन्द्रियार्थाः परमाप्नुवन्ति ॥ २ ॥ रणाजिरेयत्र शराग्निसंस्तरे नृपात्मजो घातमवाप्य दह्यते ॥ प्रयातिलोकानमरैः सुदुर्लभान्निषेवते स्वर्गफलं यथा सुखं ॥ ३ ॥ श्रांतं भीतं भ्रष्टशस्त्रं रुदन्तं पराङ्मुखं पारिवर्हैश्च हीनं ॥ अनुद्यन्तं रोगिणं याचमानं न वै हिंस्याद्बालवद्दौचराजन् ॥ ४ ॥ पारिवर्हैः सुसंयुक्तमुद्यन्तं तुल्यतां गतं ॥ अतिक्रमेत्तं नृपतिः संग्रामे क्षत्रियात्मजं ॥ ५ ॥ तुल्यादिह वधः श्रेयान्विशिष्टाच्चेति निश्चयः ॥ निहीनात्कातराच्चैव रूपणाद्गर्हितो वधः ॥ ६ ॥ पापात्पापसमाचारान्निहीनाच्च नराधिप ॥ पापएष वधः प्रोक्तो नरकायेति निश्चयः ॥ ७ ॥ न कश्चिन्नातिवैराजन्दिष्टां तव शमागतं ॥ सावशेषायुषं चापि कश्चिन्नैवापकर्षति ॥ ८ ॥ स्निग्धैश्च क्रियमाणानि कर्माणीह निवर्तयेत् ॥ हिंसात्मकानि सर्वाणि नायुरिच्छेत्परायुषा ॥ ९ ॥ गृहस्थानां तु सर्वेषां विनाशमभिकांक्षतां ॥ निधनं शोभनं तात पुलिनेषु क्रियावतां ॥ १० ॥

पादौ च मनश्चैव सुसंयतं विद्यातपश्च कीर्तिश्च सतीर्थफलमश्नुत इति पुलिनेष्वपि समुद्रगामिन्येव नद्यः प्रशस्ताः तथा च श्रुतिः इदं ते न्याजिरसमानमद्रियाः काश्च सिधुं प्रवहन्ति नद्यः सर्पो जीर्णो भिवत्त्वचं जहाति पापं स शिरस्को म्युपेत्येति यो मृणावं प्रतिष्ठितां वेदप्रत्येव तिष्ठतीति च नावंतारकाख्यां प्रणवरूपां ब्रह्मविद्यां यद्यप्येवं सर्वासामपां ब्रह्मविद्याप्रदत्वं प्राप्तं तथापि यथा पुरोडाशं चतुर्धा करोति आग्नेयं चतुर्धा करोतीति वत्सामान्यशास्त्रं विशेषेणावरुध्यते एवमत्र हि जंतोः प्राणेषून्ममाणेषु रुद्रस्तारकं ब्रह्म व्याचष्टे येनासावमृती भूत्वा मोक्षी भवतीति विशेषश्रुतेरविमुक्तां तर्गतास्त्वेवाप्सु तनियम्यते अत्रापि अप्सु इति श्रौतसप्तमी पुलिनेष्विति पदेन सामीप्ये व्याख्याता तेन अपांसमीपेपि मरणं युक्तं ॥ १० ॥